
Identifying Factors Affecting Marital Turmoil Using Thematic Analysis

Article Info

Authors:

Zahra Soleymani¹, Majid Barzegar^{*2}, Hojjat Allah Javidi³, Maryam Kouroshnia⁴

Keywords:

Marital turmoil, theme analysis, effective factors.

Article History:

Received: 2023-08-01

Accepted: 2024-03-10

Published: 2024-03-11

Correspondence:

Email:

mbarzegar55@gmail.com

Abstract

Purpose: The aim of the current research was to identify the factors affecting marital turmoil using thematic analysis.

Methodology: The current research is of a qualitative type and it tried to collect, analyze and interpret the research topic using thematic analysis method. Therefore, the collection of articles published inside and outside the country related to the last 10 years, which were in the field of marital turmoil, were examined. Reliability data was checked with Holstei's reliability coefficient, validity with Guba and Lincoln's (1994) four-part criteria, and model reliability with focus groups using the fuzzy Delphi method.

Findings: The analysis of the articles indicated the extraction of 116 components in the form of 13 psychological, cognitive, sexual-physical, communication, family, educational, social, economic, cultural, religious, environmental, love and roles factors that came together and caused marital turmoil. A sign of confusion is emotional distress, which manifests itself in the form of emotional divorce. As a result of this phenomenon; Behavioral, emotional and cognitive disorder has appeared as the consequences of marital turmoil, which unfortunately results in the inability to solve the problem for the couple, and after that, we will witness the dysfunction of the family. With the occurrence of dysfunction in the family, proper upbringing of children is not done and the result will be damage to the society.

Conclusion: According to the findings of the research, if psychological experts and family and marriage counseling, as well as those involved and responsible, pay attention to the identified factors and the obtained pattern and its application in effectiveness programs; It is possible to take a favorable step to improve the marital life of couples and prevent damage to the society.

-
1. Department of Psychology, Marvdasht branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.
 2. Department of Psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran. (Corresponding Author)
 3. Department of Psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.
 4. Department of Psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

شناسایی عوامل موثر بر آشفتگی زناشویی با استفاده از تحلیل مضمون^۱

زهرا سلیمانی^۲، مجید برزگر^۳، حجت اله جاویدی^۴، مریم کورش نیا^۵

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل موثر بر آشفتگی زناشویی با استفاده از تحلیل مضمون بود.

روش: پژوهش حاضر از نوع کیفی بوده و درصدد بود با استفاده از روش تحلیل مضمون به گردآوری، تحلیل و تفسیر موضوع پژوهش اقدام نماید. از این رو، مجموعه مقالات منتشر شده داخل و خارج کشور مربوط به ۱۰ سال اخیر که در حوزه آشفتگی زناشویی بودند، مورد بررسی قرار گرفت. اعتبار داده‌ها با ضریب اعتبار هولستی، روایی با معیارهای چهاربخشی گوبا و لینکولن (۱۹۹۴) و اعتبارسنجی الگو با گروه‌های کانونی با کاربست روش دلفی فازی بررسی شد.

یافته‌ها: تحلیل مقالات حاکی از استخراج ۱۶ مولفه در قالب ۱۳ عامل روانی، شناختی، جنسی-جسمی، ارتباطی، خانوادگی، آموزشی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی مذهبی، محیطی، عشق و نقش‌ها بود که دست به هم داده و باعث بروز آشفتگی زناشویی شدند. نشانه آشفتگی پریشانی عاطفی بوده که خود را در قالب طلاق عاطفی آشکار می‌کند. در نتیجه رخداد این پدیده؛ اختلال رفتاری، عاطفی و شناختی به عنوان پیامدهای آشفتگی زناشویی نمود پیدا کرده که متاسفانه دستاورد آن ناتوانی در حل مساله برای زوجین بوده و به دنبال آن شاهد اختلال در عملکرد خانواده خواهیم بود. با بروز اختلال در عملکرد خانواده نیز، تربیت صحیح فرزندان انجام نشده و دستاورد آن آسیب به جامعه خواهد بود.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش، در صورت توجه متخصصان روانشناسی و مشاوره خانواده و ازدواج و نیز دست‌اندرکاران و مسئولین به عوامل شناسایی شده و الگوی بدست آمده و کاربست آن در برنامه‌های اثربخشی؛ می‌توان گام مطلوبی جهت بهبود زندگی زناشویی زوجین برداشت و از آسیب به جامعه جلوگیری نمود.

کلیدواژه‌ها: آشفتگی زناشویی، تحلیل مضمون، عوامل موثر.

^۱ این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول می‌باشد.

^۲ گروه روانشناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

^۳ گروه روانشناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. (نویسنده مسئول)

^۴ گروه روانشناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

^۵ گروه روانشناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

مقدمه

خانواده یکی از ارکان اصلی جامعه است، به طوری که یک جامعه سالم به ازدواج و خانواده سالم بستگی دارد، زیرا مهم‌ترین پایه و اساس تشکیل خانواده رابطه در بین زوجین است. بی‌درنگ، با پیشرفت در علم و فناوری، افزایش زندگی مکانیکی، شرایط اقتصادی و اجتماعی، خانواده فرآیندهای ناخوشایندی از جمله اضطراب، افسردگی، ناراضی‌ت‌ی زناشویی و اختلالات عاطفی و روانی را تجربه خواهد کرد (Wang et al., 2018) از این‌رو، اولین چیزی که از چنین شرایطی می‌تواند تاثیر بپذیرد، روابط زناشویی زوجین است که در برخی مواقع ممکن است تبدیل به ناراضی‌ت‌ی شود. پژوهش‌های انجام گرفته نشان می‌دهند که رضایت از وضعیت زندگی زناشویی به سادگی امکان‌پذیر نخواهد شد و هر قدر منابع شخصی و اجتماعی زن و شوهر زیادتر باشد، بر رضایت‌مندی آن‌ها اثر می‌گذارد (Hasson-Ohayon et al., 2018). به بیانی دیگر، ویژگی‌های مادی و غیرمادی همسران، رضایت‌مندی آن‌ها را بیشتر می‌کند و امنیت، آسایش و آرامشی که هر کدام از زوجها در محیط خانه تجربه می‌نمایند به بالا رفتن کیفیت و رضایت‌مندی از زندگی زناشویی منتهی می‌شود. امری بدیهی است که رضایت‌مندی زناشویی در زوجین نشان دهنده استحکام و کارآمدی نظام خانواده می‌باشد و وجود ناراضی‌ت‌ی سبب فروپاشی رابطه زناشویی می‌گردد (Elliott, 2010). اختلافات زناشویی مکرر و دائمی می‌تواند منجر به ناراضی‌ت‌ی روزافزون زوجین شود و به مرور زمان سبب می‌شود تا به دنبال تصمیم دیگری برای ادامه رابطه باشند. برای مثال فردی که متحمل اختلافات زناشویی پی‌درپی است، ممکن است ناراضی‌ت‌ی در وی ایجاد شود و شروع به در نظر گرفتن شرایط یکسان به صورت مستقل می‌کند و اگر احساس کند این شرایط بهتر از باقی ماندن در رابطه زناشویی است، همسر خود را ترک می‌کند (Velmurugan & Maheswari, 2017).

در خلال این ساز و کارها، اختلافات زناشویی مداوم و ناراضی‌ت‌ی از روابط منجر به شکل‌گیری آشفتگی در روابط زناشویی (که یکی از مهم‌ترین آسیب‌های خانوادگی و اجتماعی است)؛ شده و در صورت رفع نشدن حتی منجر به طلاق می‌گردد. کارشناسان بر این باورند که فرآیند آشفتگی در اکثر مواقع مسیر معینی را طی می‌کند؛ این مسیر شامل، تکرار و جدی شدن اختلافات جزئی، جدایی یا بی‌میلی یکی از زوجین به طرف مقابل، قهرهای طولانی، خستگی زوجین از قهرها و درگیری‌ها که در نهایت منجر به آشفتگی زناشویی می‌شود (Shimkowski, 2015).

Guttman & Krokoff (۱۹۸۹) به عنوان یکی از پیشگامان بررسی آشفتگی زناشویی، معتقد بودند که آشفتگی زناشویی نمود بیرونی و پاسخی به تعارضات حل نشده در روابط زناشویی است. در یک رابطه زناشویی که تعارض در آن شکل گرفته است، زوجین می‌توانند با ایجاد تغییرات مثبت تعارض را حل کنند و به رابطه ادامه دهند اما اگر تعارضات حل نشوند، ناراضی‌ت‌ی زناشویی نمود پیدا کرده و رابطه به سمت شروع اختلافات زناشویی کشیده می‌شود؛ اگر اختلاف بین زوجین شدید باشد و مدت طولانی در این وضعیت بمانند، احساس فرسودگی و ناراضی‌ت‌ی شدید در رابطه، زمینه ساز شکل‌گیری آشفتگی زناشویی است. Guttman (۱۹۹۳) همچنین مطرح کرده است که اکثر زوجینی که از هم جدا می‌شوند و یا طلاق می‌گیرند، ابتدا یک دوره آشفتگی در رابطه را تحمل و سپس به جدا شدن فکر می‌کنند. در واقع اگر سیر ناسازگاری‌های زناشویی در یک طیف ترسیم شود، فروپاشی در رابطه زناشویی با تعارضات زناشویی شروع می‌شود، با حل نشدن تعارضات و تجربه اختلاف در رابطه زناشویی شدت می‌یابد و با عمیق شدن اختلافات زناشویی آشفتگی زناشویی شکل می‌گیرد که در این مرحله تمایل زوجین بر جدایی و قطع رابطه زناشویی بیشتر از ادامه زندگی مشترک است. در ویراست پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی^۱ (۲۰۱۳) اشاره شده است تشخیص آشفتگی زمانی می‌بایست مورد استفاده قرار گیرد که تمرکز عمده بر بررسی کیفیت رابطه صمیمانه با همسر یا شریک باشد، یا زمانی که کیفیت این رابطه بر مسیر، پیش‌آگهی یا درمان اختلالات پزشکی یا روانی تأثیر می‌گذارد و به طور معمول، آشفتگی ارتباطی با اختلال عملکرد در حوزه‌های رفتاری، شناختی و عاطفی در ارتباط

¹ Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders: DSM-5

است. نمونه‌هایی از مشکلات رفتاری می‌تواند شامل دشواری در حل تعارض، کناره‌گیری و یا درگیری بیش از حد باشد. مشکلات شناختی می‌تواند شامل انتساب مژمن اسنادهای منفی به مقاصد دیگران و یا نادیده گرفتن رفتارهای مثبت همسر باشد. مشکلات عاطفی نیز می‌تواند شامل غم و اندوه مژمن، بی‌تفاوتی و یا خشم نسبت به همسر باشد (American Psychiatric Association, 2013). به طور کلی می‌توان گفت، آشفتگی زناشویی یک اتفاق رایج است که با پریشانی عاطفی، تعارض و سایر مشکلات زناشویی در یک زمینه مشخص می‌شود که بروز آن تا حدودی با اوج و فرودهای معمول در یک رابطه متفاوت است (Wisyaningrum et al., 2021).

در روابط زناشویی وجود آشفتگی زناشویی کوتاه مدت امر معمولی است اما افرادی که در ازدواج خود احساس آشفتگی طولانی را تجربه می‌کنند، به طور کلی از ازدواج خود ناراضی هستند. آشفتگی ممکن است توسط یک یا هر دو نفر در رابطه تجربه شود اما برای بروز ناراحتی زناشویی هر دو نفر در رابطه ضروری نیست که آشفتگی را تجربه کنند (Oguntayo et al., 2020). آشفتگی زناشویی نشانه‌های قابل توجهی از بحران در خانواده را به همراه دارد، که بسته به فرهنگ جوامع، قومیت‌ها و جنسیت (Mayne et al., 2018)؛ میزان شدت بحرانی که تجربه می‌شود، متفاوت است. آشفتگی زناشویی می‌تواند پیامدهای جبران‌ناپذیری بر سلامت زوجین درگیر آن و فرزندان به همراه داشته باشد. Burrell و همکاران (۲۰۱۴) معتقدند بسیاری از بیماری‌های روانشناختی تحت تاثیر آشفتگی زناشویی و روابط بین-فردی استرس‌زا است. به عنوان مثال، افراد در روابط زناشویی آشفته در معرض افزایش خطر ابتلا به اختلالات روانی و جسمی هستند (Tavares & Aassve, 2013). شواهد متعددی وجود دارد که نشان می‌دهد زوجین آشفته دارای الگوهای ارتباطی ناکارآمدی در ابراز هیجانات و افکار، مهارت‌های گوش دادن، حل تعارض، بیان هیجانات و سایر نمادها و رفتارهای غیرکلامی دیگر است. علاوه بر این، آشفتگی زناشویی در جنبه‌های متعددی از روابط زناشویی، همچون ارتباط عاطفی، حل مساله، پرخاشگری، زمان باهم بودن، مسائل مالی، مسائل جنسی، جهت‌گیری نقش، رضایت از فرزند و تربیت فرزند اختلال ایجاد می‌کند و در برخی شرایط می‌تواند سبب آغاز شدن، تشدید کردن و یا پیچیده‌تر شدن اختلالاتی همچون افسردگی یا تسهیل بازگشت و عود اختلالات شود (Maiti et al., 2020). در نتیجه، تأثیر آشفتگی در روابط والدین بر ذهن و روان کودکان از خفیف تا شدید، و از ظاهراً کوچک به قابل توجه، اجتناب‌ناپذیر است و به احتمال زیاد این فرزندان با انواع مشکلات، از جمله ناسازگاری روانشناختی، اختلالات رفتاری، اختلالات عاطفی، مشکلات در روابط اجتماعی و شکست تحصیلی روبرو خواهند شد (Gürmen & Rohner, 2014). علاوه بر پژوهش‌هایی که نشانه‌هایی از بحران را در روابط آشفته زوجین مورد بررسی قرار داده‌اند، برخی مطالعات نیز به بررسی عوامل و پیش‌بینی‌کننده‌های آشفتگی زناشویی پرداخته‌اند. به عنوان مثال نتایج پژوهش Mikaeili و Ebadi (۲۰۲۲) نشان داد بازشناسی بیان چهره‌ای هیجان و پرخاشگری ارتباطی بر آشفتگی رابطه زناشویی اثر مستقیم دارند؛ علاوه بر این بازشناسی بیان چهره‌ای هیجان از طریق پرخاشگری ارتباطی بر آشفتگی رابطه زناشویی در زنان نابارور تأثیر غیرمستقیم دارد.

دستاورد پژوهش Imani و همکاران (۲۰۲۲) نیز حاکی از آن بود که بین رنج روانی با آشفتگی زناشویی؛ بین سازگاری معنوی با آشفتگی زناشویی و بین انسجام روانی با آشفتگی زناشویی در مادران کودکان مبتلا به طیف اوتیسم رابطه وجود دارد. رنج روانی از طریق نقش میانجی انسجام روانی با آشفتگی زناشویی و سازگاری معنوی از طریق نقش میانجی انسجام روانی با آشفتگی زناشویی در مادران کودکان مبتلا به طیف اوتیسم اثر غیرمستقیم دارند.

Hamidikian و همکاران (۲۰۲۱) نیز در پژوهشی به پیش‌بینی پرخاشگری پنهان زناشویی و ترس از صمیمیت بر اساس خودشفقت‌ورزی با نقش میانجی‌گری احساس گناه در افراد متأهل پرداختند. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها نشان داد که بین خودشفقت‌ورزی بر پرخاشگری پنهان ارتباطی با میانجی‌گری احساس گناه و خودشفقت‌ورزی بر ترس از صمیمیت با میانجی‌گری احساس گناه رابطه معناداری دارد. علاوه بر این، George و همکاران (۲۰۲۱) در مطالعات خود به بررسی تجربه خشونت خانگی و آشفتگی زناشویی در بین زنان در دوران همه‌گیری کرونا پرداختند. همه‌گیری

باعث شد که افراد ضعیف‌تر و آسیب‌پذیرتر در یک خانواده بیشتر در معرض شرکای بدرفتار قرار بگیرند. انزوای اجتماعی و حبس در خانه اثرات مخربی بر سلامت روحی و جسمی فرد دارد. نشان داده شد که زنان در طول همه‌گیری کووید-۱۹ در معرض خطر بسیار بالایی از خشونت قرار دارند. یافته‌های حاصل از پژوهش نیز تایید کرد که تجربه خشونت در زنان سبب افزایش آشفتگی زناشویی در آن‌ها می‌گردد.

نتایج مطالعات Ariplackal & George (۲۰۱۵) نیز نشان داده است که عناصر شخصیتی، مقاومت نسبت به پذیرش نقش‌های زناشویی، فقدان شایستگی در انجام نقش‌های زناشویی و تفاوت‌های شخصیتی نقش مهمی در آشفتگی زناشویی زوجین دارد. South و همکاران (۲۰۱۱) اختلالات روانپزشکی زوجین را زمینه‌ساز آشفتگی زناشویی دانسته‌اند. Markman و همکاران (۲۰۱۰) در مطالعه‌ای توصیفی تحلیلی نقش ارتباطات منفی قبل از ازدواج در آشفتگی زناشویی و بررسی تغییر کیفیت ارتباطات زناشویی در گذر زمان را تایید کردند. Saigal (۲۰۱۱) نقش افسردگی در آشفتگی زناشویی را تایید و همچنین نشان دادند که نحوه رفتار و تعامل زوجین، درک تعاملات زوجین از رفتار خود یا رفتار شریکشان در طول تعاملات زناشویی، همچنین زبان گفتاری در آشفتگی زناشویی زوجین نقش قابل توجهی دارد. در مطالعه دیگر، Kilmann (۲۰۱۲) نشان داد آشفتگی زناشویی بین زوج‌ها با اختلافات بزرگ در نگرانی‌ها و تکانشگری‌های شخصی و ویژگی‌های شخصیتی خودمحور ارتباط دارد و تفاوت در ویژگی‌های شخصیتی پیش‌بینی کننده آشفتگی زناشویی است. Fadhillah & Ratnasari (۲۰۲۲) نقش سرکوب عاطفی سرکوب عاطفی بر آشفتگی زناشویی را تایید کرده‌اند و Turluc & Candel (۲۰۲۱) در مطالعات خود عوامل اقتصادی و اجتماعی را عامل موثر بر آشفتگی زناشویی مطرح کردند. اما در هیچ پژوهشی چه در داخل کشور و چه در خارج از کشور به بررسی این عوامل و استفاده از نظرات متخصصان خانواده درمانی به منظور تدوین یک الگو پرداخته نشده‌است. علاوه بر این و با توجه به این مساله که آشفتگی زناشویی امری وابسته به فرهنگ است و در آن عوامل فرهنگی و اجتماعی نقش موثری دارند، لزوم تدوین الگوی بومی آشفتگی زناشویی آشکار می‌شود. بر این اساس این پژوهش ضمن توجه به خلا پژوهشی موجود در پی یافتن پاسخ این پرسش است که عوامل موثر بر آشفتگی زناشویی کدامند؟

روش

پژوهش حاضر از نوع کیفی بوده و درصدد است تا با استفاده از روش تحلیل مضمون به گردآوری، تحلیل و تفسیر موضوع پژوهش اقدام نماید. این روش دارای شش گام است که به ترتیب عبارت از آشنا شدن با داده‌ها، کدگذاری اولیه، جستجو برای یافتن مضامین، بازبینی مضامین، تعریف و نامگذاری مضامین و تولید گزارش نهایی هستند. در این پژوهش با توجه به هدف و سوالات پژوهش از تکنیک شبکه مضامین استفاده شده است که در آن پژوهشگر داده‌ها را برای شناسایی مضامین بررسی نموده، مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر را تشخیص داده و پس از آن، یک نقشه گرافیکی از ارتباط میان آن‌ها را نمایش می‌دهد (Rajabi et al., 2018). جهت بررسی اعتبار^۱ داده‌ها از ضریب اعتبار هولستی^۲ و به منظور بررسی روایی^۳ از معیارهای ۴ بخشی گوبا و لینکولن^۴ (۱۹۹۴) که شامل قابلیت اعتبار^۵، قابلیت انتقال پذیری^۶، قابلیت اطمینان^۷ و تاییدپذیری^۸ می‌باشد، استفاده شد. برای اعتبارسنجی الگو نیز از گروه‌های کانونی با کاربست روش دلفی فازی استفاده شد.

1 - Reliability

2 - Holsti's Coefficient of Reliability

3 - Validity

4 - Guba & Lincoln

5 - Credibility

6 - Transferability

7 - Confirmability

8 - Dependability

براساس این روش، ابتدا کدگذاری با بررسی و مطالعه خط به خط مقاله‌های ۱۰ سال اخیر داخل و خارج کشور (۶۲ مقاله داخل کشور استخراج شده از پایگاه‌های معتبر مانند پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی^۱، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی^۲، بانک اطلاعات نشریات کشور^۳ و مرجع دانش، ناشر تخصصی کنفرانس‌های ایران^۴ و ۴۷ مقاله خارج کشور استخراج شده از پایگاه‌های معتبر مانند گوگل محقق^۵ و ساینس دایرکت^۶) به صورت دستی انجام شد و بعد از اتمام آن، کدگذاری رایانه‌ای با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA نسخه آزاد ۲۰۲۰ انجام شد. پس از آن تعداد کدهای نگارش شده در هر یک از این دو مرحله در قالب فرمول هولستی جایگذاری شد تا مقدار PAO بدست آید. مقدار این شاخص بین صفر (عدم توافق) تا یک (توافق کامل) قرار می‌گیرد و اگر از ۰/۷ بزرگتر باشد مطلوب است. در پژوهش حاضر مقدار این شاخص بالاتر از ۰/۷ و به میزان ۰/۹۷۵ بدست آمد. بنابراین اعتبار تایید گردید.

یافته‌ها

همانطور که اشاره شد، برای انجام پژوهش حاضر، مجموعه مقالات منتشر شده داخل و خارج کشور مربوط به ۱۰ سال اخیر (از زمستان ۱۳۹۲ شمسی معادل ۲۰۱۴ میلادی تا زمستان ۱۴۰۲ شمسی معادل ۲۰۲۴ میلادی) که در حوزه آشفته‌گی زناشویی بودند، مورد بررسی قرار گرفت. مجموع مقالات در این حوزه بسیار گسترده بوده، از این رو تلاش شد مقالاتی به کار گرفته شود که حداکثر اطلاعات از آن‌ها استخراج گردد. بنابراین تعداد ۶۲ مقاله داخلی و ۴۷ مقاله خارجی به کار گرفته شد. از جمله معیارهای ورود محتوی قابل اجرا برای سوال پژوهش، مقالاتی در مورد روش‌ها/عوامل مربوط به آشفته‌گی زناشویی و از جمله معیارهای خروج، حذف مقالات خارج از محدوده این بررسی، به عنوان مثال، انتشارات غیردانشگاهی مانند خلاصه مقالات، فصل‌های کتاب و همچنین دسترسی به متن کامل برای برخی از مقالات مرتبط فراتر از چکیده ممکن نبوده، بنابراین حذف شدند. پس از اعمال ملاک‌های ذکر شده، اقدام به تحلیل مقالات نموده و در نتیجه تعداد ۳۸۴ کد شناسایی گردید که پس از حذف کدهای تکراری و با تطبیق کدگذاری با کدگذاری دوم دستاورد آن در جدول (۱) (۱۱۶ کد) ارائه شده است.

جدول ۱. مجموعه کدهای استخراج شده فاقد طبقه‌بندی

ردیف	کد	فراوانی	ردیف	کد	فراوانی
۱	رضایت از روابط زناشویی	۲۱	۱۳	کیفیت رابطه صمیمانه	۴
۲	انتظارات غیرواقع بینانه	۵	۱۴	پیشانی عاطفی	۱
۳	دیدگاه و نظرات مختلف در روابط زناشویی	۴	۱۵	روابط بین فردی	۲
۴	خشم و خشونت خانگی	۹	۱۶	اختلالات جسمی	۳
۵	نامیدی	۲	۱۷	الگوی ارتباطی ناکارآمد	۳
۶	ناخشنودی	۴	۱۸	مهارت گوش دادن	۱
۷	استرس (فشار روانی)	۹	۱۹	عناصر شخصیتی	۸
۸	نگرانی	۲	۲۰	مقاومت نسبت به پذیرش نقش‌های زناشویی	۱
۹	عدم توافق	۱	۲۱	فقدان شایستگی در انجام نقش‌های زناشویی	۲
۱۰	ناسازگاری	۵	۲۲	ارتباطات منفی قبل از ازدواج	۱
۱۱	تعارضات حل نشده	۶	۲۳	تعاملات زوجین	۴
۱۲	اختلال رفتاری	۲	۲۴	ارتباط کلامی	۱۱

۱ - <https://www.sid.ir/fa/journal/>

۲ - www.ensani.ir

۳ - www.magiran.com

۴ - www.civilica.ir

۵ - <https://scholar.google.com/>

۶ - <https://www.sciencedirect.com>

ادامه جدول ۱. مجموعه کدهای استخراج شده فاقد طبقه‌بندی

ردیف	کد	فراوانی	ردیف	کد	فراوانی
۲۵	اختلال شناختی	۱	۶۴	حمایت اجتماعی	۲
۲۶	اختلال عاطفی	۷	۶۵	روابط جایگزین	۱
۲۷	اختلال در عملکرد خانواده	۹	۶۶	اختلاف فرهنگی	۴
۲۸	ارتباط عاطفی	۵	۶۷	تفاوت آموزشی	۱
۲۹	حل مساله	۳	۶۸	انزوای اجتماعی	۲
۳۰	پر خاشگری	۹	۶۹	فاصله گرفتن از عشق و شیفتگی	۴
۳۱	زمان با هم بودن	۵	۷۰	روابط خارج از ازدواج	۳
۳۲	مسائل مالی	۸	۷۱	تنوع طلبی جنسی	۱
۳۳	مسائل جنسی	۱۱	۷۲	بی‌اخلاقی جنسی	۱
۳۴	جهت‌گیری نقش	۲	۷۳	خستگی عاطفی	۲
۳۵	رضایت از فرزند	۲	۷۴	کاهش اعتماد به نفس	۱
۳۶	تربیت فرزند	۶	۷۵	تجارب کودکی	۳
۳۷	شرایط اقتصادی	۸	۷۶	روابط بین افراد خانواده	۱
۳۸	شرایط اجتماعی	۳	۷۷	معنا در زندگی	۱
۳۹	اضطراب	۹	۷۸	تعارضات خانواده	۱
۴۰	افسردگی	۱۱	۷۹	باورهای غیرمنطقی	۴
۴۱	اختلالات روانی	۳	۸۰	انتظارات متفاوت زوجین از هم	۱
۴۲	امنیت	۳	۸۱	نارضایتی جنسی	۲
۴۳	آسایش	۱	۸۲	شرم و شک	۱
۴۴	آرامش	۱	۸۳	عدم توانایی در حل مشکلات	۲
۴۵	اختلافات زناشویی	۵	۸۴	فروپاشی	۱
۴۶	احساس فرسودگی در رابطه	۱	۸۵	درماندگی	۲
۴۷	تعارضات زناشویی	۱۱	۸۶	مشاجرات روزمره	۲
۴۸	تکانشگری شخصی	۱	۸۷	نگرش	۲
۴۹	سرکوب عاطفی	۱	۸۸	فرصت خیانت	۱
۵۰	روابط فرازناشویی	۷	۸۹	جذابیت نفر سوم	۱
۵۱	روابط پنهانی	۱	۹۰	تفاوت‌های جنسیتی	۴
۵۲	فریبکاری	۲	۹۱	روابط جنسی پیش از ازدواج	۳
۵۳	بوسیدن	۱	۹۲	رابطه جنسی ضعیف	۲
۵۴	نوازش	۱	۹۳	تحصیلات	۲
۵۵	روابط اینترنتی	۲	۹۴	وابستگی مذهبی-دینی	۴
۵۶	استفاده از پورنوگرافی	۲	۹۵	طرحواره ناسازگار	۴
۵۷	عدم تعادل بین منابع و تقاضا	۲	۹۶	سبک دل‌بستگی	۱
۵۸	فرسودگی جسمی	۴	۹۷	رویدادهای زندگی	۱
۵۹	خستگی روانی	۵	۹۸	سن ازدواج	۱
۶۰	عدم توازن توقعات با واقعیت‌های موجود	۱۰	۹۹	شیوه آشنایی با همسر	۱
۶۱	سرخوردگی	۲	۱۰۰	میزان شناخت از یکدیگر	۱
۶۲	تقسیم و اشتراک منابع	۱	۱۰۱	انتظارات بیان نشده	۱
۶۳	یکی شدن در برابر فردیت	۱	۱۰۲	تعهدات خانوادگی	۱

ادامه جدول ۱. مجموعه کدهای استخراج شده فاقد طبقه‌بندی

ردیف	کد	فراوانی	ردیف	کد	فراوانی
۱۰۳	بار مسئولیت اضافی	۱	۱۱۰	سواد عاطفی	۱
۱۰۴	شرایط محیطی	۱	۱۱۱	سبک فرزندپروری	۴
۱۰۵	رفتار و اقدام تلافی‌جویانه	۱	۱۱۲	ابراز هیجانی	۳
۱۰۶	تعصبات ادراکی	۱	۱۱۳	مسئولیت‌پذیری	۲
۱۰۷	اختلال در کیفیت زندگی	۱	۱۱۴	خودشیفتگی	۱
۱۰۸	کاهش صمیمیت زناشویی	۱	۱۱۵	انتظارات از ازدواج	۴
۱۰۹	نارضایتی عاطفی	۱	۱۱۶	سازگاری معنوی	۱

همانگونه که در جدول (۱) مشهود است؛ در پژوهش‌های بررسی شده؛ ۱۱۶ متغیر در قالب کد مرتبط با آشفته‌گی زناشویی بوده‌اند که از بین آن‌ها برخی علت و زمینه‌ساز و برخی پیامد و نتیجه آشفته‌گی زناشویی بودند. از این رو دسته‌بندی کدها در قالب تحلیل مضمون در سه سطح کدگذاری باز (مضمون پایه)، محوری (مضمون سازمان‌دهنده) و هسته‌ای (مضمون فراگیر) انجام و دستاورد آن در جدول ۲ ارائه گردید.

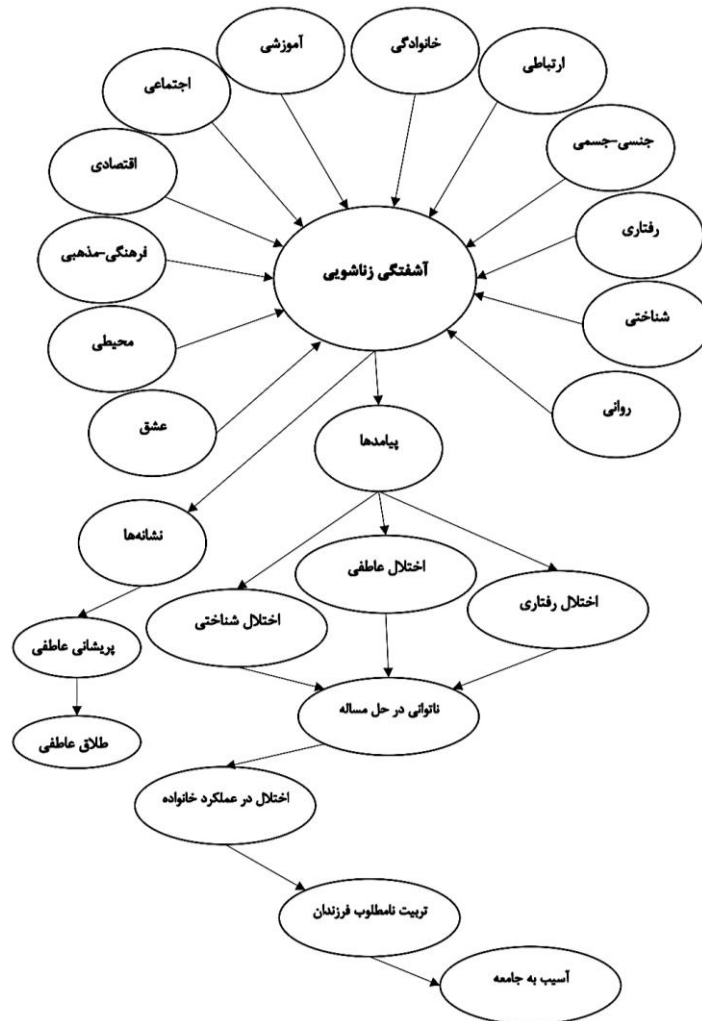
جدول ۲. کدهای طبقه‌بندی شده

پدیده	مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
آشفته‌گی زناشویی		روانی	خشم، خشونت، ناامیدی، ناخشنودی، فشار روانی، نگرانی، پرخاشگری، اضطراب، افسردگی، اختلالات روانی، امنیت، آسایش، آرامش، عناصر شخصیتی، خودشیفتگی، تکانشگری شخصی، سرکوب عاطفی، خستگی روانی، سرخوردگی، خستگی عاطفی، کاهش اعتماد به نفس، معنا در زندگی، باورهای غیرمنطقی، فروپاشی، درماندگی، نگرش، طرحواره ناسازگار، سبک دلبستگی، نارضایتی عاطفی، سواد عاطفی، ابراز هیجانی
		شناختی	عدم توازن توقعات با واقعیت‌های موجود، میزان شناخت از یکدیگر، تعصبات ادراکی، انتظارات از ازدواج
		رفتاری	عدم توافق، ناسازگاری، تعارضات حل نشده، عدم توانایی در حل مشکلات، رفتار و اقدام تلافی‌جویانه
	عوامل موثر بر آشفته‌گی زناشویی	جنسی-جسمی	مسائل جنسی، اختلالات جسمی-جنسی، استفاده از پورنوگرافی، فرسودگی جسمی-روحي، خستگی، تنوع طلبی جنسی، بی‌اخلاقی جنسی، روابط جنسی پیش از ازدواج، روابط جنسی ضعیف
		ارتباطی	زناشویی (رضایت از روابط زناشویی، دیدگاه و نظرات مختلف در روابط زناشویی، انتظارات غیرواقع‌بینانه، اختلافات زناشویی، احساس فرسودگی در رابطه، تعارضات زناشویی، شرم و شک، کاهش صمیمیت زناشویی)، خیانت (روابط اینترنتی، روابط فرازناشویی، روابط پنهانی، فریبکاری، روابط جایگزین، روابط خارج از ازدواج)، با هم بودن (انتظارات بیان نشده، روابط بین فردی، الگوهای ارتباطی ناکارآمد، مهارت گوش دادن، تعاملات زوجین، ارتباط کلامی)
		خانوادگی	رضایت از فرزند، روابط بین افراد خانواده، تعارضات خانوادگی، مشاجرات روزمره، تعهدات خانوادگی، سبک فرزندپروری
		آموزشی	تفاوت آموزشی، تحصیلات
		اجتماعی	حمایت اجتماعی، انزوای اجتماعی

ادامه جدول ۲. کدهای طبقه‌بندی شده

پدیده	مضمون فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه
آشفته‌گی زناشویی	عوامل موثر بر آشفته‌گی زناشویی	اقتصادی	مسائل مالی، اشتغال، سطح درآمد، ویژگی‌های مادی
		فرهنگی-مذهبی	اختلافات فرهنگی، تفاوت‌های جنسی، وابستگی مذهبی-دینی، سن ازدواج، سازگاری معنوی، شیوه آشنایی با همسر
		محیطی	ارتباط منفی قبل از ازدواج، عدم تعادل بین منابع و تقاضا، رویدادهای زندگی، جذابیت نگر سوم، تجارب کودکی، فرصت خیانت، شرایط محیطی
		عشق	نوازش، بوسیدن، کیفیت رابطه صمیمانه، آرامش، یکی شدن در برابر فردیت، فاصله گرفتن از عشق و شیفته‌گی
		نقش‌ها	جهت‌گیری نقش، تربیت فرزند، مقاومت نسبت به پذیرش نقش‌های زناشویی، فقدان شایستگی در انجام نقش‌های زناشویی، بار مسئولیت اضافی، مسئولیت‌پذیری، تقسیم و اشتراک منابع، انتظارات متفاوت زوجین از هم
	پیامدها	پریشانی عاطفی	طلاق عاطفی
		سطح ۱	اختلال رفتاری اختلال عاطفی اختلال شناختی
		سطح ۲	اختلال جسمانی ناتوانی در حل مساله
		سطح ۳	اختلال در عملکرد خانواده
		سطح ۴	اختلال در کیفیت زندگی تربیت نامطلوب فرزندان
	سطح ۵	آسیب به جامعه	

همانگونه که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، عوامل موثر بر آشفته‌گی زناشویی براساس متون بررسی شده، در ۱۳ دسته قرار می‌گیرند که عبارت از عوامل روانی (، Hamidikian et al., 2021; Izadi, 2021; Fadhillah & Ratnasari, 2022; Timmons et al., 2017)، شناختی (، Pakravan, 2020; Janjani et al., 2019; Rasheed et al., 2020)، رفتاری (، Treas & Giesen, 2020; Sotoudeh Gandashmin, 2020; Soleymanian et al., 2019)، جنسی-جسمی (، Ogunbayo et al., 2020; Shayesteh et al., 2018; Wang et al., 2018; Dindarbusjin, 2019)، ارتباطی (، George et al., 2017; Timmons et al., 2017)، خانوادگی (، Khaksari, 2021)، آموزشی (، Azadi, 2021)، اجتماعی (، Blow & Hartnett, 2019; Dudley & Adamopoulou, 2020)، فرهنگی مذهبی (، Kosinski, 2017)، محیطی (، Ghafourian Nourozi et al., 2018)، عشق (، Beranestion and Beranestion, 2018) و نقش‌ها (، Maiti et al., 2020; Zamani & Sabour Ismaili, 2021; Faraji et al., 2021) می‌باشند. این عوامل دست به دست هم می‌دهند و منجر به بروز آشفته‌گی زناشویی می‌شوند. نشانه آشفته‌گی پریشانی عاطفی بوده (، Wisyaningrum et al., 2021) که خود را در قالب طلاق عاطفی (، Mohtashami et al., 2018) آشکار می‌کند. در نتیجه رخداد این پدیده، پیامدهایی را شاهد خواهیم بود که در ۵ سطح خود را نشان می‌دهند که سطح پنجم آن مرتبط با جامعه در قالب آسیب به جامعه می‌باشد.

شکل ۱. الگوی بومی عوامل موثر بر آشفته‌گی زناشویی

به منظور بررسی میزان اعتبار الگوی تدوین شده، از خبرگان دعوت به عمل آمد تا پرسشنامه تدوین شده تکنیک دلفی را در یک فرصت یک‌هفته‌ای پاسخ دهند که در نتیجه آن ۱۳ نفر از خبرگان در این بخش مشارکت نمودند. در این مرحله با توجه به این که قبل از مرحله اعتبارسنجی با تعدادی از خبرگان در خصوص الگوی تدوین شده بحث و هم‌فکری صورت گرفت و ایرادات موجود تا حد زیادی برطرف شده بود، اغلب خبرگان در مرحله اعتبارسنجی موافق با چارچوب و محتوای الگوی ارائه شده بوده‌اند و نظرها تغییرات جدی و اساسی در مدل ایجاد نکرد. بنابراین بعد از اطمینان از توافق نسبی خبرگان، مقیاس محقق‌ساخته با طیف پاسخ ۵ درجه‌ای لیکرت در اختیار آن‌ها قرار گرفت تا الگو را در طیف ۵ درجه‌ای رتبه‌بندی کنند که در نتیجه آن، درصد توافق خبرگان در همه موارد لیست شده، از ۱۰۰ درصد، بالای ۷۵ درصد بوده است. همچنین میانگین توافقی نیز در مقدار ۴ در نوسان بوده است. با توجه به اینکه طیف پاسخ برای خبرگان از ۱ تا ۵ بوده است بنابراین حداکثر توافقی در خصوص هر شاخص، نمره ۵ می‌تواند باشد. از این‌رو، اخذ میانگین ۴ بسیار مطلوب است و دال بر توافق مطلوب بین خبرگان است. بنابراین اعتبار الگوی تدوین شده، تایید گردید.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل موثر بر آشفته‌گی زناشویی با استفاده از تحلیل مضمون انجام شد. از این رو، مجموعه مقالات منتشر شده داخل و خارج کشور مربوط به ۱۰ سال اخیر که در حوزه آشفته‌گی زناشویی بودند، مورد بررسی قرار گرفت. جمعاً تعداد ۶۲ مقاله داخلی و ۴۷ مقاله خارجی به کار گرفته شد. تحلیل مقالات حاکی از استخراج تعداد ۳۸۴ کد بود که پس از حذف کدهای تکراری به تعداد ۱۱۶ کد رسید. این ۱۱۶ کد در قالب ۱۳ دسته قرار

گرفتند به گونه‌ای که عوامل روانی، شناختی، جنسی-جسمی، ارتباطی، خانوادگی، آموزشی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی مذهبی، محیطی، عشق و نقش‌ها دست به هم داده و باعث بروز آشفتگی زناشویی شدند. نشانه آشفتگی پریشانی عاطفی بوده که خود را در قالب طلاق عاطفی آشکار می‌کند. در نتیجه رخداد این پدیده؛ اختلال رفتاری، عاطفی و شناختی به عنوان پیامدهای آشفتگی زناشویی نمود پیدا می‌کنند که متأسفانه دستاورد آن ناتوانی در حل مساله برای زوجین بوده و به دنبال آن شاهد اختلال در عملکرد خانواده خواهیم بود. با بروز اختلال در عملکرد خانواده نیز، تربیت صحیح فرزندان انجام نشده و دستاورد آن آسیب به جامعه خواهد بود. در تبیین این یافته باید گفت عوامل روانی به دلیل گستردگی متغیرهایی که در خود جای داده‌اند؛ جز مهم‌ترین عوامل موثر در آشفتگی زناشویی هستند. در همسو با این یافته؛ Fadhilah & Ratnasari (۲۰۲۲) نقش سرکوب عاطفی به عنوان یکی از عوامل روانی بر آشفتگی زناشویی را تایید کرده‌اند. آن‌ها در پژوهش خود به تحلیل سرکوب عاطفی و آشفتگی زناشویی در پنج سال اول ازدواج پرداخته و نتایج دال بر این بود که سرکوب عاطفی و پریشانی زناشویی همبستگی منفی داشتند. به نظر می‌رسد که تفاوت در هنجارها در موقعیت‌های مختلف در فرهنگ بر نتیجه تأثیر بگذارد. از سویی دیگر دستاورد پژوهش Izadi (۲۰۲۱) نیز با یافته‌های پژوهش حاضر همسو بود. وی در پژوهش خود به این نتیجه دست یافت که بین متغیرهای آشفتگی زناشویی با سواد عاطفی، الگوهای ارتباطی با آشفتگی زناشویی و ارتباطی و شیوه‌های حل تعارض با آشفتگی زناشویی و ارتباطی رابطه معنادار وجود داشته است. در مجموع، در طی آشفتگی زناشویی، با وجود اینکه زوجین در کنار یکدیگر زندگی می‌کنند، اما نسبت به هم احساس خشم، خصومت و ناراضی‌تری زیادی دارند. وجود چنین ارتباطی منجر به ایجاد اختلال در حوزه‌های رفتاری، شناختی و عاطفی خواهد شد و عملکرد خانواده را مختل خواهد کرد. بنابراین از آنجایی که رابطه زناشویی یکی از رابطه‌های قوی انسانی محسوب می‌شود، کیفیت آن می‌تواند پیامدهای زیادی برای همسران، فرزندان و به دنبال آن جامعه در پی داشته باشد. بنابراین اگر روابط میان زوجین سالم باشد، کارآیی خانواده به حداکثر خواهد رسید و در صورت ناسازگاری بین زوجین و بروز آشفتگی زناشویی، زوجین نسبت به هم احساس خشم، ناامیدی و ناراضی‌تری خواهند کرد (Ebadikesbekhi et al., 2020). پرخاشگری و استرس بر عملکرد زوجین به صورت منفی تأثیر گذاشته و با تعارضات زناشویی در ارتباط هستند (Timmons et al., 2018). علاوه بر این، طرحواره‌ها به دلیل ارضا نشدن نیازهای هیجانی اساسی دوران کودکی به وجود می‌آیند و این زمانی است که نیازهای بنیادی و روانشناختی جهان شمول دل‌بستگی، ایمن خودگردانی، آزادی در بین نیازها و هیجانات سالم خودانگیختگی و محدودیت‌های واقع‌بینانه ارضا نمی‌شود. طرحواره‌ها در عمیق‌ترین سطح شناخت بیرون از سطح آگاهی در افراد عمل می‌کند و آن‌ها را به لحاظ روان‌شناختی در برابر ایجاد آشفتگی‌هایی مانند اضطراب، افسردگی و ارتباطات ناکارآمد و اختلالات روان‌تنی آسیب‌پذیر می‌کند (Shabani khadiv & Ahmadian, 2019). نظر به اینکه یکی از ریشه‌های تحولی در روابط زناشویی طرحواره‌های ناسازگار اولیه است که نقش مهمی در شکل‌گیری بسیاری از اختلالات روانشناختی دارد؛ توجه به آن‌ها حائز اهمیت است چرا که طرحواره‌های ناسازگار اولیه هسته مرکزی اختلال‌های شخصیتی و الگوهای گسترده و فراگیر متشکل از خاطره‌ها هیجان‌ها، شناخت‌ها و احساس‌های بدنی مرتبط با خود و دیگران است به صورتی که می‌تواند زندگی زناشویی را با مشکلاتی از جمله ناراضی‌تی و تعارضات همراه کند (Körük, S., & Kurt, 2019).

مطابق یافته‌ها، دسته دوم عوامل تأثیرگذار بر آشفتگی زناشویی، عوامل شناختی هستند. در تبیین این یافته باید گفت اکثر دختران در دوران مجرد، تصویری از همسر آینده، زندگی مشترک و نقش زنانگی در جهان ادراکی خود متصور شده‌اند و از ذهنیتی که از نقش مرد در ذهن خود برای زندگی مشترک ساخته‌اند وارد رابطه زناشویی خواهند شد و زمانی که با واقعیت مواجه می‌شوند به دلیل تفاوتی که بین تصورات ذهنی و واقعیت وجود دارد جهان ادراکی‌شان آشفتگی خواهد شد و ممکن است فرد با تضاد و تردید در مورد همسر روبه رو شود. به نظر می‌رسد برآورده نشدن انتظارات زنان نسبت به تصورات قبل از ازدواج و نقش زنانگی به نوعی علت آشفتگی زناشویی است (Janjani et al., 2019). علاوه بر این، دستاورد پژوهش‌های پیشین حاکی از آن است که رابطه معناداری بین انتظارات از ازدواج و

طلاق عاطفی وجود دارد و خودکارآمدی بالاتر سبب کاهش میزان طلاق عاطفی زوجین می‌شود (Rasheed et al., 2020). به عقیده Beck نیز وجود طرحواره غلط نسبت به روابط زناشویی و خطاهای شناختی موجب آشفتگی روابط زناشویی می‌شود. به عقیده وی زوجینی که با یکدیگر تعارض دارند، در روابط خود انواعی از خطاهای شناختی مثل استدلال احساسی، بزرگ‌نمایی رفتار منفی همسر و کوچک‌نمایی رفتار خوب همسر را به کار می‌گیرند (Pakravan, 2020).

براساس یافته‌ها، دسته سوم عوامل تاثیرگذار بر آشفتگی زناشویی، عوامل رفتاری هستند. در تبیین این یافته باید گفت مطابق با نظریه‌های ارتباطی، کشمکش‌ها و آشفتگی زناشویی نتیجه مهارت‌های نابسند زوجهین در برقراری ارتباط و یا ناشی از ناتوانی آنان در حل مشکلات است (Soleymanian et al., 2019). نتایج تحقیقات حاکی از آن است که افرادی که نگرش سهل‌گیرانه‌تری در مورد آشفتگی زناشویی دارند به احتمال بیشتری درگیر آن خواهند شد (Treas & Giesen, 2020).

عامل اثرگذار دیگر، مرتبط با امور جنسی-جسمی است. در تبیین این یافته باید گفت نگرش افراد نسبت به روابط جنسی فرازناشویی شاخص مهمی برای پیش‌بینی تمایل به روابط جنسی فرازناشویی است؛ چرا که این اعتقادات و ارزش‌ها، درگیری در روابط فرازناشویی را ترغیب یا منع می‌کنند. در عین حال آشفتگی زناشویی و نگرش به آن می‌تواند تحت تاثیر روابط جنسی پیش از ازدواج قرار بگیرد. پژوهش‌ها در مورد مردان و زنان حاکی از آن است که سهل‌گیری جنسی و روابط جنسی قبلی به طور مثبتی با آشفتگی زناشویی در ارتباط است. به‌علاوه، اشتغال رابطه مثبتی با آشفتگی زناشویی دارد اما این موضوع ممکن است به‌خاطر وجود فرصت‌های بیشتر در محیط کار باشد تا این‌که در نتیجه‌ی اشتغال باشد (Treas & Giesen, 2020). همچنین می‌توان گفت که اگرچه زندگی زناشویی سعادتمندانه فقط تا اندازه‌ای مربوط به ارتباط جنسی است، ولی این ارتباط ممکن است از مهم‌ترین علل خوشبختی یا عدم خوشبختی در زندگی زناشویی باشد. زیرا اگر این ارتباط قانع‌کننده نباشد به احساس محرومیت، ناکامی و عدم احساس ایمنی (به خطر افتادن سلامت روان) و در نتیجه از هم پاشیدگی خانواده منجر می‌شود. فعالیت جنسی چنان در رضایت زناشویی مهم می‌باشد که عدم فعالیت جنسی می‌تواند نشانه وجود مشکل دیگری در پیوند ازدواج باشد (Sotoudeh Gandashmin & Dindarbusjin, 2019).

عامل اثرگذار دیگر، مرتبط با امور ارتباطی است. در تبیین این یافته باید گفت Blow & Hartnett (۲۰۱۹) اظهار می‌کنند که آشفتگی زناشویی به شیوه‌های مختلف تعریف شده است و می‌تواند شامل فعالیت‌هایی از قبیل روابط پنهانی، روابط فرازناشویی، فریبکاری، آمیزش جنسی، بوسیدن، نوازش، پیوندهای عاطفی، روابط اینترنتی، استفاده از پورنوگرافی و ... باشد. در روابط زناشویی وجود آشفتگی زناشویی کوتاه مدت امر معمولی است اما افرادی که در ازدواج خود احساس آشفتگی طولانی را تجربه می‌کنند، به طور کلی از ازدواج خود ناراضی هستند. آشفتگی ممکن است توسط یک یا هر دو نفر در رابطه تجربه شود اما برای بروز ناراحتی زناشویی هر دو نفر در رابطه ضروری نیست که آشفتگی را تجربه کنند (Oguntayo et al., 2020). عواملی مثل باورهای غیرمنطقی به ازدواج، اسطوره‌ها، خیال‌بافی‌ها و سوءتفاهماتی که معمولاً در خصوص زندگی مشترک و ازدواج وجود دارند و همچنین انتظارات یا نگرش‌های غیر-واقع‌بینانه به ازدواج با رضایتمندی زناشویی یک همبستگی منفی دارند به گونه‌ای که هرچه میزان نگرش غیرواقع‌بینانه در فرد بیشتر باشد، رضایتمندی کمتری را گزارش می‌کنند (Shayesteh et al., 2018). در تایید این ادعا، دستاورد پژوهش Wang و همکاران (۲۰۱۸) حاکی از آن بود که بین راهبردهای مثبت تنظیم شناختی هیجان و رویدادهای منفی زناشویی رابطه منفی و بین راهبردهای منفی با رویدادهای منفی زناشویی رابطه مثبتی وجود دارد.

عامل خانوادگی دیگر عامل موثر در آشفتگی زناشویی است. در تبیین این یافته دستاورد پژوهش Khaksari (۲۰۲۱) حاکی از آن است که مولفه‌های شیوه‌های سهل‌گیرانه، استبدادی و اقتدار منطقی، ابراز هیجان مثبت، ابراز صمیمیت و ابراز هیجان منفی توانایی پیش‌بینی آشفتگی‌های زناشویی را دارند. همچنین مولفه‌های شیوه‌های سهل‌گیرانه، استبدادی و اقتدار منطقی، ابراز هیجان مثبت، ابراز صمیمیت و ابراز هیجان منفی با آشفتگی زناشویی رابطه منفی

معناداری دارند. علاوه بر این، آمار نشان می‌دهد که بالاترین میزان طلاق از طبقه اجتماعی و اقتصادی پایین است زیرا عدم اهمیت مالی موجب بی‌ثباتی زندگی، ناخشنودی و عدم رضایت از زندگی می‌شود که آشفتگی زناشویی را به همراه دارد. در مقابل افرادی که پایگاهی بالاتر دارند، دسترسی آن‌ها به یک‌سری از منابع و امکانات نیز بیشتر است. تحصیلات بالاتر این افراد اطلاعات و دانش آن‌ها را نسبت به مسائل فزونی می‌بخشد و به جهت موقعیت مالی و اقتصادی مناسب نیز دسترسی مناسب‌تری نسبت به برخی از امکانات مانند کتب و نشریات، کلاس‌ها و مشاوره‌های ازدواج و خانواده و غیره دارند. استفاده از این امکانات خود می‌تواند در آگاهی دادن افراد نسبت به مسائل ازدواج و خانواده و برطرف کردن مسائل و مشکلات بسیار مؤثر باشد (Azadi, 2021). همچنین طبق نتایج پژوهش‌های پیشین، کسانی که از طریق خانواده و اقوام با همسرشان آشنا شده‌اند، نسبت به آن‌هایی که خودشان به‌طور فردی اقدام به آشنایی با همسرشان نموده‌اند میزان سازگاری و رضایت بالاتری دارند (Azadi, 2021).

در تبیین عامل اجتماعی نیز، دستاورد پژوهش George و همکاران (۲۰۲۱) حاکی از آن است که انزوای اجتماعی و حبس در خانه اثرات مخربی بر سلامت روحی و جسمی فرد دارد. نشان داده شده است که زنان در طول همه‌گیری کووید-۱۹ در معرض خطر بسیار بالایی از خشونت قرار داشتند. یافته‌های حاصل از پژوهش نیز تایید کرد که تجربه خشونت در زنان سبب افزایش آشفتگی زناشویی در آن‌ها شده بود.

به منظور تبیین عامل اقتصادی نیز به پژوهش Adamopoulou (۲۰۲۰) استناد می‌گردد. دستاورد پژوهش وی حاکی از آن بود که درآمد و شغل افراد و به‌طور کلی وضعیت اجتماعی-اقتصادی افراد نمی‌تواند آشفتگی زناشویی افراد را توجیه نموده و خیانت در افراد در تمامی اقسام به طرق مختلف دیده می‌شود.

طبق دستاورد پژوهش حاضر، عامل فرهنگی-مذهبی، دیگر عامل مؤثر در آشفتگی زناشویی شناخته شد. در تبیین این یافته باید گفت اگر زوجها در مسائل مذهبی تفاهم نداشته باشند، دین می‌تواند یک منبع قابل توجهی از تعارض زناشویی باشد در مقابل مذهب می‌تواند یک منبع برای حل و فصل تعارض باشد و مشارکت مذهبی واحد و مشترک زوجین با حل تعارض مؤثر همراه است (Dudley & Kosinski, 2017).

در تبیین عامل محیطی نیز می‌توان به دستاورد پژوهش Ghafourian Nourozi و همکاران (۲۰۱۸) استناد نمود. بررسی تحقیقات صورت گرفته نشان داد که شرایط محیطی (مانند فرصت خیانت یا جذابیت شخص سوم) می‌تواند عامل آشفتگی زناشویی باشد. در خصوص عوامل مرتبط با عشق نیز، باید گفت دلزدگی از عشق یک روند تدریجی است و به‌ندرت و به‌طور ناگهانی بروز می‌کند. صمیمیت و عشق زندگی رنگ‌باخته و خستگی عمومی عارض می‌شود و در شدیدترین نوع دل‌زدگی با فروپاشی رابطه همراه است (Beranestion and Beranestion, 2018).

آخرین عامل اثرگذار در آشفتگی زناشویی، نقش‌ها بوده است. در تبیین این عامل با استناد به دستاورد پژوهش Zamani & Sabour Ismaili (۲۰۲۱) می‌توان گفت بین مسئولیت‌پذیری و تعارضات زناشویی رابطه معناداری وجود دارد. در مجموع، شواهد متعددی وجود دارد که نشان می‌دهد زوجین آشفته دارای الگوهای ارتباطی ناکارآمدی در ابراز هیجانات و افکار، مهارت‌های گوش دادن، حل تعارض، بیان هیجانات و سایر نمادها و رفتارهای غیرکلامی دیگر هستند. علاوه بر این، آشفتگی زناشویی در جنبه‌های متعددی از روابط زناشویی، همچون ارتباط عاطفی، حل مساله، پرخاشگری، زمان باهم بودن، مسائل مالی، مسائل جنسی، جهت‌گیری نقش، رضایت از فرزند و تربیت فرزند اختلال ایجاد می‌کند و در برخی شرایط می‌تواند سبب آغاز شدن، تشدید کردن و یا پیچیده‌تر شدن اختلالاتی همچون افسردگی یا تسهیل بازگشت و عود اختلالات شود (Maiti et al., 2021).

یافته‌های پژوهش‌های پیشین نیز نی‌زحاک از آن است که ویژگی‌های ارتباطی، خصوصیات شخصیتی و شرایط زندگی پیش‌بینی کننده فرسودگی زناشویی هستند، مولفه‌های ویژگی‌های ارتباطی، ویژگی‌های شخصیتی و شرایط زندگی پیش‌بینی کننده فرسودگی زناشویی هستند (Faraji et al., 2021). به طور کلی می‌توان گفت، آشفتگی زناشویی یک اتفاق رایج است که با پریشانی عاطفی، تعارض و سایر مشکلات زناشویی در یک زمینه مشخص می‌شود که بروز آن تا حدودی با اوج و فرودهای معمول در یک رابطه متفاوت است (Wisyaningrum et al., 2021). در این میان

نکته قابل تامل در مورد این آمارها آن است که اغلب گزارش‌ها به آمار رسمی طلاق اشاره دارند در حالی که این آمارها نشان‌دهنده میزان دقیق ناکامی همسران در زندگی زناشویی نیست، زیرا در کنار این موارد آماری بزرگ‌تر اما کشف نشده به طلاق‌های عاطفی اختصاص دارند. طلاق عاطفی نماد وجود مشکل در ارتباط سالم و صحیح بین زن و شوهر است که این مشکل خود ناشی از بروز تعارضات زناشویی است (Mohtashami et al., 2018). بنابراین لازم است تا متخصصان این حوزه به عوامل شناسایی شده در این پژوهش توجه ویژه داشته و به منظور دستیابی به راهکار مناسب مداخلات و برنامه‌ریزی‌های خود را براساس این عوامل، تدوین نمایند. چرا که این عوامل دست به دست هم می‌دهند و منجر به بروز آشفتگی زناشویی می‌شوند. در این راستا؛ پس از شناسایی عوامل اقدام به تدوین الگوی نموده و آن را در اختیار خبرگان مربوطه قرار داده تا اعتبار آن بررسی گردد. دستاورد نظرخواهی از خبرگان حاکی از تایید اعتبار الگوی تدوین شده بود؛ بنابراین به متخصصان حوزه روانشناسی و مشاوره خانواده و ازدواج و نیز دست‌اندرکاران و مسئولین این حوزه پیشنهاد می‌شود در برنامه‌های اثربخشی خود به عوامل شناسایی شده و الگوی بدست آمده در این پژوهش توجه نمایند، همچنین به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود براساس الگوی بدست آمده، ابزاری به منظور سنجش میزان آشفتگی زناشویی با لحاظ کردن نقطه برش، تدوین نمایند تا متخصصان و فعالان این حیطه بتوانند با کمک آن ابزار، سطح آشفتگی را در زوجین تخمین زده و اقدامات به موقع را لحاظ کرده و کیفیت زندگی زوجین را بهبود بخشند؛ امید است بدینسان بتوان گامی ارزشمند در راستای بهبود زندگی زناشویی زوجین کشور برداشت و از آسیب به جامعه جلوگیری نمود.

References

- Adamopoulou, E. (2020). New facts on infidelity. *Economics Letters*, 121 (3), 458-462. [\[Link\]](#)
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition*. Arlington, VA, American Psychiatric Association. 716. [\[Link\]](#)
- Ariplackal, R., & George, T. S. (2015). Psychological Components for Marital Distress and Divorce in Newlywed Indian Couples. *Journal of Divorce & Remarriage*, 56 (1), 1-24. [\[Link\]](#)
- Azadi, Z. (2021). A comparative study of the effectiveness of solution-oriented and rational-emotional-behavioral couple therapy on reducing problems and marital incompatibility of couples applying for divorce. *Master's thesis*, Ferdowsi University of Mashhad. [in Persian]
- Bernstein, F. A. and Bernstein, M. T. (2018). *Marital therapy (recognition and treatment of marital differences)*. Translated by Hamidreza Sohrabi, Tehran: Rasa Publishing House. [in Persian]
- Blow, A. J., & Hartnett, K. (2019). Infidelity in committed relationships: A methodological review. *Journal of Marital and Family Therapy*, 31 (2), 183-216. [\[Link\]](#)
- Burrell, N., Allen, M., Gayle, B. M., & Preiss, R. W. (2014). *Managing interpersonal conflict, advances through meta-analysis*. Routledge Press. [\[Link\]](#)
- Dudley, M. G., & Kosinski, F. A. (2017). Religiosity and Marital Satisfaction : A Research Note. *Review of Religious Research*, 32 (4), 78-86. [\[Link\]](#)
- Ebadi Kesbekhi, M., Basharpour, S., Narimani, M. (2020). Marital conflict: the role of predictors of narcissism in couples, *the fourth national psychology conference of Payam Noor University, Rasht*. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Elliott, J. (2010). *Linking Family Leisure and Family Function: A Literature Review*. [MSC Thesis]. USA: Wisconsin-Stout University. [\[Link\]](#)
- Fadhillah, T., & Ratnasari, Y. (2022). Analysis of Emotional Suppression and Marital Distress in the First Five Years of Marriage. *KnE Social Sciences*, 7 (1), 157-167. [\[Link\]](#)
- Faraji, J., Namvar, H., Sanai, B. (2021). Investigating the Factors Affecting Marital Burnout of Couples in Tehran. *Islamic Life Style*, 5 (1) :47-60. [in Persian] [\[Link\]](#)
- George, E., & Wesley, M., & Geraghty, L. (2021). Marital Stress and Domestic Violence during the COVID- 19 Pandemic. *Cogent Arts & Humanities*, 8 (1), 12-23. [\[Link\]](#)
- Ghafourian Nourozi, P., Asghari Ibrahim Abad, M. J., Abdkhodayie, M., & Kimiaee, S. A. (2018). Factors Influencing Extramarital Relationship among Married Females: A Qualitative Study. *Journal of Applied Psychological Research*, 9(3), 55-75. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Gürmen, M. S., & Rohner, R. P. (2014). Effects of marital distress on Turkish adolescents' psychological adjustment. *Journal of Child and Family Studies*, 23 (7), 1155-1162. [\[Link\]](#)

- Hamidikian, P., Niknam, M., & Jahangir, P. (2021). Predicting latent marital aggression and fear of intimacy based on self-compassion with the mediating role of guilt in married people. *Journal of Applied Family Therapy*, 2(1), 65-90. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Hasson-Ohayon, I., Ben-Pazi, A., Silberg, T., Pijnenborg, G., & Goldzweig, G. (2018). The mediating role of parental satisfaction between marital satisfaction and perceived family burden among parents of children with psychiatric disorders. *Psychiatry Research*, (5), 1-25. [\[Link\]](#)
- Imani, Z., Zanganeh Motlagh, F., Abbasi, M. (2022). The Mediating role of Psychological Cohesion in the Relationship between Psychological Suffering and Spiritual Adjustment to Marital Turmoil in Mothers of Children with Autism. *Islamic Life Style*, 6 (1), 163-172. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Izadi, N. (2021). The relationship between communication patterns with emotional literacy, marital and communication disturbances, and conflict resolution methods in married women nurses over 5 years of marriage. *Master's thesis in general psychology*, Sohravardi Institute of Higher Education, Department of Psychology. [in Persian]
- Janjani, P., Momeni, K., Amiri, N., & Moradi, A. (2019). The experience of marital distress in the perceptual world of women; Case study: Tohid clinic of Kermanshah. *Family Counseling and Psychotherapy*, 9(1), 173-196. [in Persian] [\[Link\]](#)
- khaksari, B. (2022). Predicting marital and communication disorders based on parenting methods and emotional instrumentation of couples in Kermanshah. *Islamic-Iranian Family Studies Journal*, 1(2), 40-56. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Kilmann, P. R. (2012). Personality and interpersonal characteristics within distressed marriages. *The Family Journal*, 20 (2), 131-139. [\[Link\]](#)
- Körük, S., & Kurt, A. A. (2019). The Predictive Role of Early Maladaptive Schemas in The Evaluation of Pre-Marital Romantic Relationships Among University Students. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3 (5), 73-83. [\[Link\]](#)
- Maiti, T., Singh, Sh., Innamuri, R., & Aastha, M. (2020). Marital distress during COVID-19 pandemic and lockdown: a brief narrative. *The International Journal of Indian Psychology*, (8), 10-25. [\[Link\]](#)
- Markman, H. J., Rhoades, G. K., Stanley, S. M., Ragan, E. P., & Whitton, S. W. (2010). The premarital communication roots of marital distress and divorce: the first five years of marriage. *Journal of Family Psychology*, 24(3), 289. [\[Link\]](#)
- Mayne, T. J., O'leary, A., McCrady, B., Contrada, R., & Labouvie, E. (2018). The differential effects of acute marital distress on emotional, physiological and immune functions in maritally distressed men and women. *Psychology and Health*, 12 (2), 277-288. [\[Link\]](#)
- Mikaeili, N., Ebadi, M. (2022). Developing Structural Equations for Marital Relationship Distress Based on Facial Emotion Recognition: The Mediating Role of Relational Aggression in Infertile Women. *Shefaye Khatam*, 10 (2) :22-32. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Mohtashmi, F., Zoghi Padayar, M.R., Yaqoubi, A. (2018). the effectiveness of acceptance and commitment therapy on emotional divorce and marital conflicts of dissatisfied women, *the fifth international conference on psychology, educational sciences and lifestyle*, Qazvin. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Oguntayo, R., Popoola, A. O., Opayemi, R., & Omolara, F. (2020). Spousal violence in the era of COVID-19 lockdown: The implication of socioeconomic distress and contextual factors. *Ilorin J Econ Policy*, 7 (3), 51-60. [\[Link\]](#)
- Pakrovan, M. (2020). Effectiveness of couple problem solving training on marital satisfaction and psychological symptoms of Isfahan couples. *Master's thesis in clinical psychology*, Isfahan University. [in Persian]
- Rajabi, M., Rajabi, H., Ahmadabadi, M. (2018). The Theme Analysis of the Requirements for the Realization of the Disciplinary Security in the Thought of the Supreme Commander of All Armed Forces. *Journal of Social Order*, 10(2): 85-108. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Rasheed, A., Fahad, N., & Abdollah, A. (2020). Investigating the Relationship between Emotional Divorce, Marital Expectations, and Self-Efficacy among Wives in Saudi Arabia. *Journal of Divorce & Remarriage*, (62), 10-15. [\[Link\]](#)
- Saigal, S. D. (2011). *Marital Distress and Depression: A Behavioral and Linguistic Analysis of Couple Interactions*: Northwestern University. [\[Link\]](#)
- Shabani khadiv, A., & ahmadiyan, H. (2019). studying the relationship between of Basic psychological needs satisfaction and the Emotional Regulation disorder with the mediation of early maladaptive schemas at Bu-AliSina university students. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 20(1), 101-111. [in Persian] [\[Link\]](#)

- Shaysteh, G., Sahebi, A. and Alipour, A. (2018). Examining the relationship between marital satisfaction and communication beliefs and unreasonable expectations of couples. *Family Research Quarterly*, 2(7), 223-238. [in Persian] [[Link](#)]
- Shimkowski, J. R. (2015). *Young adult children's communicative management of emotions about divorce and divorce disclosures: Creating and applying a new measure* (Order No. 3715397). Available from ProQuest Central Student. (1701629583). [[Link](#)]
- Soleymanian, A. A., Navanejad, Sh. and Farzad, V. (2019). Determining the effectiveness of group systematic motivational counseling (SMC) on reducing marital turmoil. *Counseling Research (News and Counseling Research)*, 4 (16), 9-23. [in Persian] [[Link](#)]
- Sotoudeh Gandashmin, M. and Dindarbusjin, R. (2018). Investigating the relationship between marital satisfaction, sexual satisfaction and social security in Tehran couples. *The specialized scientific quarterly of police knowledge of the capital police*, 8 (4), 115-124. [in Persian] [[Link](#)]
- South, S. C., Krueger, R. F., & Iacono, W. G. (2011). Understanding general and specific connections between psychopathology and marital distress: a model-based approach. *Journal of Abnormal Psychology*, 120 (4), 935. [[Link](#)]
- Tavares, L. P., & Aassve, A. (2013). Psychological distress of marital and cohabitation breakups. *Social science research*, 42 (6), 1599-1611. [[Link](#)]
- Timmons, A. C., Arbel, R., & Margolin, G. (2017). Daily patterns of stress and conflict in couples: Associations with marital aggression and family-of-origin aggression. *Journal of family psychology: JFP: journal of the Division of Family Psychology of the American Psychological Association*, 31 (1), 93–104. [[Link](#)]
- Treas, J., & Giesen D. (2020). Sexual Infidelity among Married and Cohabiting Americans. *Journal of Marriage and the Family*, 62 (5), 48–60. [[Link](#)]
- Turluc, M. N., & Candel, O. S. (2021). Not All in the Same Boat. Socioeconomic Differences in Marital Stress and Satisfaction During the Covid-19 Pandemic. *Front. Psychology*, (12), 635-148. [[Link](#)]
- Velmurugan, K., & Maheswari, D. (2017). A Study on Marital Satisfaction of Women Working in Southern Railways Tiruchirappalli. *International Journal of Scientific Research and Management*, 5 (10), 7200-7205. [[Link](#)]
- Wang, S., Kim, K., & Boerner, K. (2018). Personality similarity and marital quality among couples in later life. *Personal Relationships*, 25 (4), 565–580. [[Link](#)]
- Wisyaningrum, Sh., Epifani, I., & Ediati, A. (2021). Surviving Marital Relationship During the COVID-19 Pandemic: A Systematic Review on Marital Conflict, (10), 29-91. [[Link](#)]
- Zamani, A. and Sabour Ismaili, N. (2021). Investigating the mediating role of accountability in the relationship between personality traits and temperament with marital conflicts in married teachers. *Master's Thesis in Educational Psychology*, Kavian Institute of Higher Education, Department of Educational Psychology. [in Persian]